

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava
Pärimusmuusika eriala

Hanna Miina Kivisäk

KAUNI KULG

Loov-praktilise lõputöö teoreetiline osa

Juhendaja: Celia Roose, MA (koorijuhtimine)

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimusmuusika kaasprofessor

Viljandi 2024

Resümee

Käesolev töö on loov-praktilise lõputöö “**Kauni kulg**” kirjalik osa. Töö tulemiks on samanimeline kontsert Viljandi Pärimusmuusika Aidas 21. mail 2024. a. Töö koosneb kolmest peatükist, millest esimeses kirjeldan oma muusikalist teekonda nii enne Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiat kui ka õpingute vältel. Teises peatükis selgitan diplomikontserdi kontseptsiooni ning tutvustan repertuaari. Töö kolmandas peatükis keskendun kontserdi korralduslikule poolele.

Võtmesõnad: pärimusmuusika, laul, viiul, rahvalaul, traditsiooniline esitusstiil, rootsi pärimusmuusika õppimine

Abstract

This work is the written part of the creative-practical thesis “**The course of the beautiful**”. The outcome of this work is the eponymous concert in Viljandi Pärimusmuusika Ait on the 21st of May, 2024. This work consists of three chapters, in the first of which I describe my musical path both before and during the studies in University of Tartu Viljandi Culture Academy. In the second chapter I explain the conception of the diploma concert and introduce the repertoire. In the third chapter I focus on the organizational part of the concert.

Keywords: traditional music, singing, fiddle, traditional song, traditional performing style, studying Swedish traditional music

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ÕPIKOGEMUSE KIRJELDUS	5
1.1. Muusikaõpingud enne TÜ VKA-t.....	5
1.2. Esimesed kolm aastat pärimusmuusikaõpinguid TÜ VKA-s.....	6
1.3. Vahetusaasta KMH-s.....	7
1.4. Viimane õppeaasta TÜ VKA-s.....	8
1.5. Traditsioonilise esitusstiili omandamine.....	9
2. KONTSERDIKAVA KONTSEPTSIOON JA REPERTUAARIVALIK	10
2.1. Kontserdi kontseptsioon.....	10
2.2. Repertuaarivalik ja kontserdikava koostamine.....	11
2.2.1. Ma südamest ja meelest.....	12
2.2.2. Neiud lähevad ära.....	13
2.2.3. Polskad Strömbergi järgi (nr. 12 + nr. 2).....	13
2.2.4. Giftasvisan + Springar etter Trondsgård.....	14
2.2.5. Polka.....	15
2.2.6. Labajalad.....	15
2.2.7. Rõõmul rändab isamaale nüüd.....	16
2.2.8. Teisipäeva reilender.....	17
3. KONTSERDI KORRALDUS	18
3.1. Koosseis ja ettevalmistus.....	18
3.2. Lava paigutus.....	19
3.3. Kontserdi reklaam.....	19
KOKKUVÕTE	20
KASUTATUD ALLIKAD	21
LISAD	23
Lisa 1. “Ma südamest ja meelest” noodistus.....	23
Lisa 2. “Neiud lähevad ära” noodistus.....	24
Lisa 3. “Polskad Strömbergi järgi (nr. 12 + nr. 2)” noodistused ja vorm.....	26
Lisa 4. “Giftasvisan” + “Springar etter Melvin Trondsgård” noodistused ja vorm.....	27
Lisa 5. “Polka” noodistus ja vorm.....	29
Lisa 6. “Labajalad” noodistused ja vorm.....	30
Lisa 7. “Rõõmul rändab isamaale nüüd” noodistus ja sõnad.....	35
Lisa 8. “Teisipäeva reilender” noodistus ja vormitabel.....	36
Lisa 9. Kontserdi kavaleht.....	38
Lisa 10. Kontserdi pilt.....	39
Lisa 11. Lavaplaanid.....	40
LIHTLITSENTS LÕPUTÖÖ REPRODUTSEERIMISEKS JA ÜLDSUSELE KÄTTESAADAVAKS TEGEMISEKS	42

SISSEJUHATUS

Käesolev töö on teoreetiline osa minu loov-praktilisest lõputööst “Kauni kulg”. Töö eesmärk on kirjeldada enda muusikalist tausta, teha kokkuvõtte õpinguaastatest Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias (edaspidi TÜ VKA) pärimusmuusika erialal ning kirjeldada samanimelise diplomikontserdi “Kauni kulg” kontseptsiooni, kava ja tööprotsessi. Kontsert toimub 21. mail 2024. a kell 20.00 Viljandi Pärimusmuusika Aida suures saalis.

Kontserdi pealkiri “Kauni kulg” on ajendatud rändamisest, liikuvuses olemisest ning kulgemisest. Olgugi, et paljudel meist tuleb ühel hetkel kihk rändama minna, leitakse tihti, et lõpuks on kodus ikkagi kõige parem. Samuti on oluline oma tegemistes näha kaunist isegi kõige keerulisemates olukordades ning lasta elul kaunilt kulgeda. Oma kontserdil esitan ma nii eesti, rootsi kui norra pärimusmuusikat ning pärimusmuusikast inspireeritud omaloomingut.

Loov-praktilise lõputöö teoreetiline osa koosneb kolmest osast. Esimeses osas annan ülevaate enda muusikalisest taustast, õpinguaastatest TÜ VKA-s ning vahetusaastast Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis (rootsi keeles Kungliga Musikhögskolan, edaspidi KMH). Teises osas kirjeldan kontserdikava kontseptsiooni ning repertuaarivalikut ja tutvustan kontserdil kõlavaid palasid. Töö kolmandas osas keskendun kontserdi korralduslikule poolele: ettevalmistusele, lava paigutusele ning kontserdi reklaamile.

Olen tänulik oma juhendajale ja lauluõpetajale Celia Roosele ning kontserdil kaasa tegevatele muusikutele. Samuti tänan oma erialaõpetajaid Kelly Veinbergi, Lee Tauli ja Emma Reidi, Maria Misgeldi, oma perekonda ning kõiki teisi, kes on olnud abiks selle kontserdi toimumisel.

1. ÕPIKOGEMUSE KIRJELDUS

Esimeses peatükis kirjeldan oma muusikalist tausta laiemalt ning annan ülevaate enda muusikaharidusest ning õpinguaastatel püstitatud eesmärkidest ja saadud kogemustest.

1.1. Muusikaõpingud enne TÜ VKA-t

Lasteaias tegelesin laulmisega ning osalesin erinevates näidendites. Seejärel alustasin seitsmeaastaselt oma muusikaõpinguid Mihkel Lüdigi nimelises Vändra Muusikakoolis, kus õppisin seitse aastat klassikalise viiuli erialal. Õpingute hulka kuulus ka neli aastat klaveriõpinguid ning üks aasta kitarrilõpet. Peale viiuli eriala lõpetamist jätkasin õpinguid veel neli aastat laulmise erialal. Samuti laulsin kooli ajal erinevates koorides (mudilas-, laste-, noorte-, segakoor). Mul on olnud väga inspireerivad muusikaõpetajad. Näiteks muusikakooli viiuliõpetaja Alti Tõnissaar oli alati ka hea sõbra eest ning lauluõpetaja Helina-Victoria Pilt oli väga motiveeriv ja sõbralik. See hoidis mind arvatavasti muusika juures.

Õpingute käigus sain aru, et minust klassikalist viuldajat ei saa ning hoopis pärimusmuusika on see, millega soovin süvitsi tegeleda. Sellisele arusaamisele aitas jõuda muusikakooli viuliansambel, kus mängisime palju pärimusmuusikat. Ansambliõpetaja Kaja Saar viis meid juba esimestest õpinguaastatest saati viuliansambliga Viljandi Pärimusmuusika Festivalile rohelinele lavale esinema, lisaks kutsus ta ka erinevaid pärimusmuusikaga seotud inimesi meile õpitubasid tegema. Olen osalenud erinevates rahvamuusikalaagrites: 2012. aastal Vormsil loodus- ja loovuslaagris Rannarada, 2014. ja 2015. aastal Ruhnu viulilaagris ning 2016.-2018. aastal Eesti ETNO laagris. Pärimusmuusika juures võlus mind koosmängurõõm, avatud ning sõbralikud inimesed ja inspireeriv õhkkond. Festivalidelt ning laagritest saadud pärimusmuusikapagas, emotsioonid ja kogemused inspireerisid mind niivõrd palju, et teadsin, et soovin sellega edasi tegeleda.

Õpingutest enne TÜ VKA-t sain pillimängutehnilised oskused, huvi muusika tegemise vastu ning muusikakooli kõrvalt rahvamuusikaansambelis ning -laagrites käimine arendas minu traditsioonilist mängustiili ja tunnetust.

1.2. Esimesed kolm aastat pärimusmuusikaõpinguid TÜ VKA-s

TÜ VKA-s pärimusmuusika õppimine oli minu eesmärk ja unistus juba 16-17-aastaselt. Selleks hetkeks oli mul kindel plaan, et lähen TÜ VKA-sse pärimusmuusikat õppima ning Rootsi vahetusaastale. 2019. aastal tegin TÜ VKA pärimusmuusika erialale katsed ja saingi võimaluse alustada õpinguid soovitud erialal.

Teadupärast toimub pärimusmuusika õppimine arhiivisalvestiste jäljendamise abil. Varasemalt olin pärimusmuusikat omandanud pigem noodist või elavalt inimeselt kuulmise järgi. Puutusin TÜ VKA-s esmakordselt lähemalt kokku arhiivisalvestiste kuulamise ja nende jäljendamisega, mis avas täiesti uue maailma. Esimesel aastal oli minu erialaõpetajaks Lee Taul, kellelt õppisin eelkõige arhiivisalvestiste imiteerimisel detailidesse laskumist ning harjutamise järjepidevust. Esimesel kursusel 2020. aasta märtsis koroonatõttu alanud kaugõppe ajal oli väga suureks katsumuseks hoida fookust ning olla järjepidev ilma otsese juhendamiseta. Esimesel aastal arenesin põhiliselt pillimängutehniliselt, laiendasin oma repertuaari ning arendasin iseseisvalt harjutamises järjepidev olemist.

Kuna olen väiksest saadik laulmist armastanud, siis tundsin, et ainult viiulimängust jääb väheks ning soovisin ka pärimuslauluga tegeleda. TÜ VKA-s on võimalus erialaõpet jagada erinevate pillide vahel ning teisel aastal sai minu erialaks lisaks viiulile ka laulmine. Minu lauluõpetajaks sai Celia Roose ning viiuliõpetajaks Kelly Veinberg.

Laulutunnis tegelesin erinevate arhiivisalvestiste jäljendamisega, traditsioonilise stiilipuhtuse saavutamise ning enda hääles erinevate registrite leidmisega. Tehnilises osas arenes minu laadide laulmis- ja tunnetusoskus, suurendasin laulurepertuaari ning arendasin noodist laulmise oskust Herbert Tampere “Eesti rahvalaule viisidega” (Tampere, 1956; 1960; 1958; 1964; 1965) viie kõite läbitöötamise abil. Üks suurimaid väljakutseid oli ja on siiaamaani rinnaregistri leidmine ning selles kandva tooniga laulmine, kuna varasemalt olen laulnud pigem kõrgemaid partiisid ning hääle madalamat registrit ei ole niivõrd palju treenitud.

Viiulitunnis tegelesin nii eesti kui skandinaavia traditsiooniliste lugude mängimise ning jäljendamisega. Mõlemad erialaõpetajad lähtusid suures osas minu enda soovidest: milliste laulude, laulikute ning pillimeestega soovisin lähemalt tutvuda.

Õpingute käigus tekkis huvi laulu ja viiulimängu ühendamise vastu. Praktiseerisin seda kõigepealt iseseisvalt ning sain erinevaid nippe Kelly Veinbergilt. See oli samuti kahe eriala hea ühenduslül, millega ka mõlema õpetajaga tegelesime. Soovisin teema kohta rohkem teada saada ning minu 2024. aasta märtsil kaitstud seminaritöö “Eesti laulvate

viuldajate saatepartii analüüs viie arhiivisalvestise näitel” (Kivisäk, 2024) oli samuti sellest inspireeritud. Leidsin Eesti arhiivisalvestistelt viis pillimeest-laulikut, kes laulu ja viulimängu ühendasid ning kelle mängimisest ja laulmisest sain palju ideid, mida ka oma traditsioonilise saatmistehnika arendamisel praktikas kasutada.

Minu jaoks oluline verstepost oli 2020. aastal bändi Kvintrad moodustamine, mis sai kokku õppejõud Cätlin Mägi initsiatiivil. Koosseisu kuuluvad peale minu Simone Minn, Helery Kõrvemaa, Andres Rass ja Martin Kalm. Bändi loomine oli heade asjade kokkulangevus, kuna tundsime koosmängust rõõmu juba algusest peale, meil on sarnased ideed ja väljavaated. Oleme osalenud erinevatel pärimusmuusika konkurssidel ning pälvinud erinevaid preemiaid, näiteks Noor Pärimusbänd 2022 tiitel ning 2023. aastal Mooste Elohelü rahvamuusikatöötlaste konkursil peapremia, publiku lemmiku preemia ning Viljandi Pärimusmuusika Festivali eripremia. Oleksin soovinud Kvintradiga samuti oma lõpukontserdil üles astuda, kuid kuna üks liikmetest viibis vahetusaastal, ei olnud võimalik läbi viia vajalikku prooviprotsessi.

1.3. Vahetusaasta KMH-s

Aastal 2022 täitus minu soov minna vahetusüliõpilaseks Rootsi. Õpingud jätkusid Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis (edaspidi KMH), kuna rootsi kultuur ning keel on alati mind huvitanud ning keel oli tänu emale juba varasemalt tuttav. Olin enne vahetusaastat rootsi pärimusmuusikat mänginud, kuid soovisin sellesse rohkem süveneda ning oma tunnetust ja mänguoskust parandada. KMH osutus valituks, kuna seal on võimalik rootsi pärimusmuusikaga süvitsi tegeleda.

Pärimusmuusikaõpe KMH-s paistis varasematest õpingutest silma oma professionaalsete õppejõudude ja positiivse õpetamisstiili poolest ning inspireeris oma detailsusega. Kuna seal ei olnud võimalik kahte eriala õppida, siis oli minu erialaks viiul ning sain lisaks laulutunde. Minu viiuliõpetaja oli inglise-rootsi juurtega Emma Reid. Fookuses oli rootsi pärimusmuusika mängutunnetuse parandamine erinevaid lugusid õppides. Tegelesin näiteks mikrotonaalsuse ehk pooltoonide vahel olevate helikõrgustega, mis tihti rootsi pärimusmuusikas esinevad. Samuti on üks mängides olulisel kohal hea ja julge toon, mida püüdsin ka ise saavutada. Juhendaja aitas pöörata varasemasest rohkem tähelepanu kehahoiule: tegelesin poognakäe hoiuga ning püüdsin leida ergonomilist ja mugavat mängupositsiooni.

Lauluõpetaja Maria Misgeldi juhendamisel arendasin rootsi laulmisstiili, rõhk oli keele häälduse korrektsusel ja traditsioonilisel laulmisstiilil. Eriti pöörasime tähelepanu kaunistustele ning viisi varieerimisele. Laulutunnid toetasid ka igati rootsi keele õppimist.

Stockholmis õppides puutusin esmakordselt kokku folkmuusikateooriaga, mille õppejõuks oli Leif Ottosson. Teooria on sealse õppejõu Sven Ahlbäcki välja töötatud ning põhineb täielikult rootsi pärimusmuusikal ning käsitleb näiteks mikrotonaalsust ning modaalselt ja harmoonilist muusikat, avades pärimusmuusikale omast spetsiifikat. Samuti saab Ahlbäcki välja töötatud teooriat üle kanda ükskõik millise maa pärimusmuusikasse. Kuna varasemates õpingutes TÜ VKA-s oli improvisatsiooniõpe seotud pigem džässmuusikaga, siis oli väga arendav ja silmiavav kokku puutuda ka pärimusmuusikast lähtuva improvisatsiooniga, mis põhineb loo “skeletinootide” analüüsil (inglise keeles *skeleton note analysis*). Kõigepealt leitakse üles meloodia skelett ehk olulisemad noodid, mille tulemusel tuleb esile üldine meloodiajoonis. Seejärel saab skeletinootidele põhinedes improviseerida.

Kuna pärimusmuusikas on tants ja pillimäng tihedalt seotud, siis pöörati KMH-s suurt tähelepanu ka tantsimise tähtsusele. Näiteks õige tunnetuse saamiseks tantsisin tihti viiuli mängimisega samal ajal ning samuti olid eraldi tantsuks mängimise tunnid suurepärase tantsuõpetaja Ami Peterson-Dregelidi käe all, mis olid suureks abiks tantsija ja pillimehe vahelise seose ning suhtluse mõistmisel.

1.4. Viimane õppeaasta TÜ VKA-s

Peale vahetusaastat oli TÜ VKA-s jäänud veel õpingud kokku tõmmata, teha viimased pingutused ning keskenduda lõputööle. Panin töö kontseptsiooni paika, valisin repertuaari, õppisin, harjutasin ja seadsin iseseisvalt nii laule kui pillilugusid. Suur osa ajast kulus seminaritöö koostamisele laulvatest viiuldajatest eesti arhiivisalvestistel, mille põimisin mõningal määral ka käesoleva tööga.

Jätkasin pärimusmuusikaga tegelemisega, laulmise ja viiuli mängimisega iseseisvalt, kuna erialatunde ei olnud enam ette nähtud. Seadsin eesmärgiks kavva uute lugude lisamise, et laiendada oma repertuaari. Vajadusel küsisin nõu oma endiselt viiuliõpetajalt Kelly Veinbergilt, erialaõpetajalt ning lõputöö juhendajalt Celia Rooselt ning kaastudengitelt.

1.5. Traditsioonilise esitusstiili omandamine

Üheks väga oluliseks eesmärgiks pärimusmuusikaõppe juures on traditsioonilise esitusstiili omandamine. Et jõuda arusaamisele, mis on stiilipuhas, on vaja leida õigeid allikaid ning ka ise pidevalt praktiseerida. Seda on võimalik teha erinevatel viisidel: arhiivisalvestisi jäljendades või elavatelt eeskujudelt õppides.

Traditsioonilist laulmise esitusstiili omandasin “Rahvalaulu” aine erinevates osades, mille õppejõududeks olid Celia Roose ja Janika Oras. Selles aines tutvusin nii regilaulu kui uuema rahvalaulu sisu, iseloomulike aspektide ning traditsioonilise esitusstiili põhimõtetega. Tegime seda samuti “Eesti pärimusmuusika” ja “Rahvalaulu praktika” aine raames. Kõige rohkem sain erinevates ainetes saadud teadmisi praktiseerida erialatundides. Lauluõpetaja Celia Roose näol oli mul ka elav eeskuju, kellelt sain pidevalt tagasisidet.

Toon välja olulisemad tunnused rahvalaulude traditsioonilises esitusstiilis, millega tegelesin kogu õpingute perioodi jooksul. Rahvalaulude karakteri edasi andmiseks saab valida kolme erineva esitusrütmi vahel: laulvalt ehk silpe ühtlaselt jaotades, svingivalt ehk esimest kaheksandikku paaris venitatakse ning retsiteerivalt ehk kõnelähedaselt. Regilaulude viisid on küll väikese ulatusega ja tihti astmeliselt liikuva viisijoonisega, kuid varieerimisvõimalusi on neis rohkesti. Uuemates rahvalauludes varieeritakse viisi vähem. Regilauludes katkematu laulmistunde saavutamiseks kasutati eeslaulmisel leegajust ehk ettehaaravat sisseastumist. Üksi lauldes hingati tihtipeale siis, kui õhk otsa sai – sellist õhu võtmist värsirea keskel nimetatakse vahelthingamiseks. Paljud laulikud hingavad üksi lauldes värsirea viimase silbi ajal. Tähelepanu tuli pöörata ka pop- või koorilaulule omaste maneeride vältimisele, näiteks eelvõtted või liialt rõhutatud artikuleerimine.

Paljud elemendid kanduvad üle ka pillimängu. Viiulimängus omandasin traditsioonilist esitusstiili peamiselt erialatundides, jäljendades kas arhiivisalvestisi või oma erialaõpetajat. Kuna rootsi pärimusmuusikas on paljudest lugudest vaid noodid, mitte salvestised, siis vahetusaastal olles jäljendasin oma erialaõpetaja Emma Reidi või tänapäeval salvestatud pärimusviiuldajate mängu. Matkides saab kõigepealt pala detailselt ära õppida kõikide rütmi- ja meloodiavariatsioonide ning iseärasustega, rikastades nendega oma mängu ning kasutades samu mänguvõtteid ka teisi lugusid mängides.

2. KONTSERDIKAVA KONTSEPTSIOON JA REPERTUAARIVALIK

Teises peatükis tutvustan kontserdikava kontseptsiooni, repertuaarivalikut ning kontserdikava koostamise põhimõtteid. Samuti selgitan valitud palade tausta lähemalt.

2.1. Kontserdi kontseptsioon

Kontserdikava loomisel oli minu esialgseks mõtteks tuua välja, et me kõik kulgeme oma rütmis: kuigi vahel on raske, siis tuleks rõõmu tunda väikestest asjadest ja tegelikult ei ole tihti olukord nii keeruline, kui tundub. Kontserdi pealkiri “Kauni kulg” on sõnade mäng ning sisaldab ka regilaulule omast algriimi (k-tähed sõnade algustes). Sõnapaari vahele on võimalik lisada erinevaid sõnu: olgu siis tegemist kas kauni elu, muusika, reisi, teekonna või päeva kulgemisega. See representeerib ka minu kooliaega, sest on olnud kaunis kulgemine.

Üks põhimõtte oma kava üles ehitamisel oli lihtsus. Ereda elamuse sain 2023. aasta kevadel rootsi pärimuslaulja Annie Björkmani lõpukontserdilt KMH-s, millest sain inspiratsiooni ka enda diplomikontserdi jaoks. Kontsert võlus mind oma professionaalsuse ja minimalistlikkusega. Mul tekkis arusaam, et pärimusmuusikat õppides ei peagi lõpukontsert olema midagi ekstravagantset ega hirmkeerulist, vaid lihtsuses peitub võlu.

Kava koostades kujunes välja ka sisuline joon, mille märksõnadeks on rännukihk, äraolemine, sealt inspiratsiooni ammutamine ning siis tagasi koju jõudmine ja lihtsatest asjadest rõõmu tundmine.

Minu kontserdil teevad kaasa ka tantsijad Getter Lauk ja Astrid Uus. Tantsijate kasutamise idee sain samuti Annie Björkmani diplomikontserdilt. Nagu mainisin peatükis 1.4, siis pärimusmuusikas on tants ja muusika tihedalt omavahel seotud. Olen pärimustantsu harrastanud pea kümme aastat ning leidsin, et tantsijate lavale kutsumine kontserdi osana kõnetab mind. Seeläbi püüan ühendada tantsu ja muusika ning luua võimalikult traditsioonilähedase esitusolukorra.

2.2. Repertuaarivalik ja kontserdikava koostamine

Soovisin oma kava eriilmeliselt üles ehitada ning kasutada erinevaid laulu- ja pillimuusikaliike: regilaul, rahvakoraal, uuem rahvalaul, rootsi laul, sealhulgas soololaul ning eeslaulja rollis olemine; erinevad tantsud labajalg, polka, reilender ja polska. Kuna laulu ja viiuli ühendamine on minu õpingute jooksul olulisel kohal olnud, soovisin ka selle kavva tuua.

Kava (vt tabel 1) jaguneb mõtteliselt kaheks: eesti ja skandinaavia (rootsi ja norra) lood. Sisuliselt valisin laulud kontseptsioonile vastavalt ning huvitaval kombel on eesti regilaul ja rootsi laul sarnase sisuga: kõikjal on samad probleemid. Kavas märgib koju tagasi jõudmist “Rõõmul rändab isamaale nüüd” laul.

Tabel 1. Kontserdikava			
Pala/põimik	Allikas/viide	Esitajad/instrumendid	Tantsijad laval
Ma südamest ja meelest	ERA, Pl. 95 A2 < Kodavere khk., Ranna v., Säärinsa k. - August Pulst < Anna Lindvere, 60 a. (12.12.1938)	Hanna Miina Kivisäk (laul)	
Neiud lähevad ära	RKM II 24, 249/59 (6) < Muhu khk., Muhu v, Nõmmküla - H. Tampere < Kadri Suu, snd. 1869. a. ja Elvi Suu, snd. 1922 (1942) (Tampere, 1965).	Eeslaulja: Hanna Miina Kivisäk; järellauljad: Anne-Mai Valk, Greta Liisa Grünberg, Hanna-Reet Ruul, Katriina Loisa, Emma Lotta Kiviberg, Ulla Lotta Mängli	
Polskad Herman Strömbergi järgi (nr. 12 + nr. 2)	Õpitud Kalle Almlöfi plaadilt “Lejsmelåtar” (Almlöf, 1996). Mänginud Herman Strömberg Västerdalarnast, Rootsist (Andersson, 2002).	Hanna Miina Kivisäk (viiul)	Getter Lauk, Astrid Uus
1. Giftasvisan 2. Springar Melvin Trondsgårði järgi	1. Rootsi traditsiooniline laul, pärit Hultist, Linnerydist, Smålandist. Õpitud ansambel Kraja järgi (Kraja, 2005). 2. Õpitud Synnøve Brøndbo Plasseni plaadilt “Hjemve - Slåttetralling fra Follidal” (Brøndbo Plassen, 2021). Follidal, Norra, mänginud Melvin Trondsgård (Sæta, 1997).	Hanna Miina Kivisäk (laul)	
Polka	ERA, Pl. 4 B2 < Tori khk., Tori v. - August Pulst < Mart Männimets, 64 a.; Mihkel Toom, 63 a. (12.05.1936).	Hanna Miina Kivisäk (viiul), Kelly Veinberg (viiul)	Getter Lauk, Astrid Uus

Tabel 1. Kontserdikava			
Labajalad:	1. Omaloominguline laul (Hanna Miina Kivisäk, 2021)	Hanna Miina Kivisäk (laul, viiul)	Getter Lauk, Astrid Uus
1. Miina labajalg	2. RKM, Mgn I 4 i [71] < Muhu, Suuremõisa k. - I. Rüütel, O. Kõiva, K. Salve ja O. Kiis < Villem Saarik, Laheküla; Bärni Tuulik, August Vokk, Mihkel Alt, Vassili Väli, Vassili Oidekivi (1974).		
2. Nüüd algavad nuodiluod	3. RKM, Mgn. II 133 g < Mustjala khk, Aleviku k - Herbert Tampere < Aadu Vaher, 69 a. (11.07.1958).		
3. Labajalavalts	4. ERA, Pl. 97 A4 < Vändra khk, Lelle v, Eidapere k – Herbert Tampere, August Pulst Riigi Ringhäälingus < Hans Dreiman, 65 a. (1938).		
4. Labajalavalts 2			
Rõõmul rändab isamaale nüüd	Raamatust “Alma Tamme lood ja laulud” (Lukka-Jegikjan, 2010), plaadilt “Alma Tamme laulud: Rõugest pärit Vologda eestlaste laule II plaat” (Tamm, 2010).	Eeslaulja: Hanna Miina Kivisäk; järellauljad: Anne-Mai Valk, Greta Liisa Grünberg, Hanna-Reet Ruul, Katriina Loisa, Emma Lotta Kiviberg, Ulla Lotta Mängli	
Teisipäeva reilender	Omaloominguline pala (Hanna Miina Kivisäk)	Hanna Miina Kivisäk (viiul), Kelly Veinberg (viiul), Romet Allingu (akordion, <i>stomp box</i>), Andres Rass (kitarr)	Getter Lauk, Astrid Uus

Palade noodistused ja vormid on välja toodud töö lõpus (vt lisad 1-8). Osati kasutasin juba olemasolevaid noodistusi, kuid kui noodistus puudus, siis transkribeerisin laulu või pilliloo ise. Kui palal ei ole märkimisväärset vormi, siis ma seda töösse ei lisanud, s.t esitan seda nii, nagu noodis kirjas on.

2.2.1. Ma südamest ja meelest

Oma kontserti alustan rahvakoraaliga “Ma südamest ja meelest” (vt lisa 1). See on tänu- ning ülistuslaul ja rõhutab tänase päeva ning lihtsate asjade eest tänulik olemist. Tutvusin lauluga Celia Roose “Rahvalaulu” aine raames 2. kursusel, kui tegelesime rahvakoraalidega. See laul jäi mulle kohe kõrva laulmisstiili, kaunistuste, sisu ja meloodia poolest.

Laulust olen kuulnud kahte arhiivisalvestist kahelt laulikult: Anna Lindverelt (Kodavere khk) ning Liisa Kummelilt (Tori khk). Mõlemad versioonid on omaette stiiliga ning erinevate kaunistustega. Mina jäljendan oma kontserdil Anna Lindvere versiooni, mis on

salvestatud 1938. aastal ning võib öelda, et Lindvere laulab seda laulu leebemalt, erinevalt Kummeli nakatavast energiast. Anna Lindvere (1878-1955) oli pärit Põhja-Tartumaalt Kodavere kihelkonnast ning oskas lisaks lisaks laulmisele hästi juttu vesta. Ta teadis ka hästi Kodavere murret. Anna oli julge ja temperamentne naine, kes kaubitses turul, laulis kooris ja harrastas näitemängu (Oras & Sarv, 2016). Kõige iseloomulikumad märksõnad tema esitatavas versiooni juures on vabas tempos kulgemine ning kaunistuste paljusus ja rafineeritus. Esitan selle üksi, *a cappellas*, nagu Anna Lindvere seda esitas ning lisan sinna erinevaid kaunistusi ja viisivariatsioone.

2.2.2. *Neiud lähevad ära*

Muhust pärit regilaul “Neiud lähevad ära” (vt lisa 2) räägib sellest, kuidas neiud otsustavad minna ära kaugemale: suveks Soomemaale, pooleks aastaks Poolamaale, talveks taha jõgedele. Tekib “neiunälg” ja poisid hakkavad tüdrukuid paluma, et nad tagasi tuleksid ning pakuvad neile igasuguseid uhkeid asju. Tüdrukud aga jäävad endale kindlaks: nad ei soovi poisse kosida ja ütlevad nende kohta halvasti, et põhjendada oma minekut. Ka minul oli kihk rändama minna. Nagu mainisin peatükis 1.3, siis seda ma ka tegin, veetes ühe õppeaasta Stockholmis.

Kuna laulus on tüdrukud äraminemise soovis väge täis, siis vajab see esitamisel ka vastavat karakterit ning rinnatooni kasutamine aitab seda saavutada. Nagu eelpool mainitud, on rinnaregister minu jaoks väljakutse ning selle laulu õppeprotsess oli minu jaoks väga arendav. Laulan laulu eest ning mulle järgi laulavad TÜ VKA pärimusmuusika laulu eriala üliõpilased, kes on nimetatud tabelis 1.

2.2.3. *Polskad Strömbergi järgi (nr. 12 + nr. 2)*

Kolmas number viib kuulajad Rootsi, sest Rootsis veedetud aeg mõjutas mind muusikuna. Olen kokku pannud kaks polskat Herman Strömbergi järgi (vt lisa 3). Õppisin need rootsi pärimusviulidaja Kalle Almlöfi mängimise järgi, plaadilt “Lejsmelåtar” (“Lejsmelood”) (Lejsmelåtar, 1996).

Pala originaalesitaja Herman Strömberg (1882-1967) oli viulimängija Torkhusbergist, Tyngsjöst, Malungist, Västerdalarna regioonis, Dalarna maakonnast. Herman hakkas 12-aastaselt iseseisvalt viulit õppima ning mängis põhiliselt oma vanaisa Per Larssoni/Lisme Peri (1822-1907) lugusid, mille õpetas omakorda talle isa. Mehe repertuaaris esineb lootüüpidest kõige rohkem polskasid, mida on kokku 22. Herman kasutas seitset

erinevat viiuli häälestust (kõige levinum AEAE, vahel ka AC#AE ning ADAE) ning üldiselt on ta lood A-duuris (Andersson, 2002).

Viiuli tavahäälestus on alt üles GDAE, aga neid kahte polskat mängides kasutan häälestust ADAE ehk alumine G-keel on ühe tooni võrra üles keeratud. Uues häälestuses mängimisega puutusin esimest korda kokku Rootsisis. Viiul resoneerub selles häälestuses hoopis teistmoodi kui tavaliselt ja ülemhelide kaasa helisedes tekivad uued kõlad.

2.2.4. Giftasvisan + Springar etter Trondsgård

Jätkan Rootsi lainel. Laulu “Giftasvisan” (vt lisa 4) sisu on sarnane eelnevalt kõlanud regilauluga “Neiud lähevad ära”, neis kajastuvad sarnased probleemid. Neiul on väga keeruline leida enda kõrvale usaldusväärset kaaslast. Rikas mees on liiga üleolev, vaese mehega kannatab pidevalt puudust, noor mees on truudusetu ja vana mees on varsti surnud. Niisiis otsustab neiu hoopis üksi hakkama saada, kuni ühel päeval tuleb nägus noormees, kes lubab talle oma südame ning ulatab oma käe. Neiu on nõus, olgu mees rikas või vaene. Kui noormees on aga truudusetu, siis vastab neiu samaga.

Samast laulust on Rootsisis levinud erinevaid variante. Mina õppisin konkreetse versiooni rootsi vokaalansambli Kraja esituse järgi, mis on pärit Hultist, Linnerydist, Smålandist ning 2.-3. salm on rootsi pärimuslaulja Ulrika Bodeni kirjutatud (kuigi 3. salmi sõnad sarnanevad suurel määral Smålandist pärit traditsiooniliste sõnadega).

Skandinaavias on laialt levinud instrumentaalmuusika jäljendamine lauldes, sellist laulmisviisi nimetatakse *trall*-iks. See on justkui üheks ühenduslüliks vokaal- ja instrumentaalmuusika vahel. Vaheosadena kasutangi oma seades Norrast pärit lugu “Springar etter Melvin Trondsgård” (“Springar Melvin Trondsgårði järgi”) (Sæta, 1997) (vt lisa 4). Õppisin selle versiooni norra pärimuslaulja Synnøve Brøndbo Plasseni laulmise järgi (Brøndbo Plassen, 2021).

“Springar etter Melvin Trondsgård” on pärit Folldalist, kuid ei ole tüüpiline Folldali stiilile. Küll aga on seda seal tantsuks mängitud umbes 1920ndatel. Melvin Trondsgård on tuntud viiuldaja Folldalist, kellel on koos oma venna Thorvald Tronsgårdiga suur repertuaar, mida on ka salvestatud ning mida nad tulevastele generatsioonidele edasi õpetasid. Sinna hulka kuuluvad ka palad, mis on õpitud laulmise järgi, näiteks oma emalt. Seega on Synnøve palju vaeva näinud, et neid lugusid uuesti lauldes esitada (Brøndbo Plassen, meilivestlus, 14. märts 2024).

2.2.5. Polka

Polkaga pöördun tagasi eesti repertuaari juurde: mängime Kelly Veinbergiga koos “Polka” (vt lisa 5), mida on mängitud Mart Männimets ja Mihkel Toom Tori kihelkonnas 1936. aastal. Peale rootsi ja norra lugusid on aeg oma muusikalisel rännakul Eestisse tagasi jõuda, sest kaugel ära olles tekib arusaam, kui südamelähedane ja kodune on eesti pärimusmuusikat mängida. Polkat mänginud pillimeeste kohta leidub infot August Pulsti mälestustes.

Mart Männimets (Jantson)/Männi Mart (1872-1948) oli Toris laialt tuntud pulmapillimees. Lisaks viiulile mängis ta veel klarnetit ja lõõtspilli. Pilli mängisid ka tema isa ja vend. Mart oskas kuulmise järgi lugudele teist häält kaasa mängida ning tal oli märkimisväärne improviseerimisoskus (Sildoja, 2014, viidatud Sildoja, 2005 j).

Mihkel Toom/Lepiku Mihkel (1873-1958) oli samuti väga nõutud pulmapillimees, nagu tema vanaisagi. Tema isa mängis kodus viiulil köstri kooris õpitud lugusid. Pillimeestel oli kõrge pillimängutase ning nad löid duona kohaliku rahva seas laineid (Sildoja, 2014, viidatud Sildoja, 2005 j).

Kuna minu vanaema on pärit Tori kihelkonnast, on instrumentaalpala mängijate päritolu otseselt minu juurtega seotud. Viiuliduo mängib seda lugu kahehäälselt, mida soovisin jäljendada, esitades pala samuti duona koos Kellyga.

2.2.6. Labajalad

Kava jätkan labajalgadega, kus põimin laulu ja viiulimängu. Labajalapõimik (vt lisa 6) koosneb minu enda kirjutatud “Miina labajalast”, Aadu Vaheri mängitud “Labajalavaltsist”, Muhust pärit laulust “Nüid algavad nuodiluod” ning Vändra lähedalt Eidaperest Hans Dreimani kandlel mängitud palast “Labajalavalts 2”. Põimiku sisuks on pidu, tants ja trall, mis sümboliseerib väikestest asjadest rõõmu tundmist.

Minu enda labajalalaul sündis 2021. aastal laulutunni raames, kui ülesandeks oli luua viis ja sõnad labajalarütmidele improviseerimiseks. Eesti traditsioonis on palju ette tulnud seda, et laulik improviseeris kohapeal sõnu aina juurde, ammutades inspiratsiooni ümbritsevast olukorrast. Algselt kirjutasin ainult A-osa ehk üherealise viisi früügia laadis, mida laulsin värsirida korrates. Samuti kirjutasin algselt rohkem laulusõnu kui kontserdiesituses, näiteks esines rohkem improviseerimist labajala-”lututamist”, kuid kavas oleva lauluvariandi jaoks vähendasin sõnu. Hiljem kirjutasin melodiale lisanduse ning esitus muutus rohkem uuemale rahvalaulule lähedasemaks. Laul räägib elust rõõmu tundmisest, peole sättimisest ja tantsurõõmust.

Siin esituses ühendan laulmise ja viiulimängu, s.t saadan enda laulmist viiuliga. Seminaritöö käigus noodistatud Saaremaa viiuldaja ja lauliku Aadu Vaheri esitatud “Labajalavaltsi” sõnadest ei õnnestunud peaaegu üldse aru saada. Pala meloodia sarnanes Muhu lauluga “Nüid algavad nuodiluod” ning otsustasin need kaks ühendada: kasutada “Labajalavaltsi” viisi ning “Nüid algavad nuodiluod” sõnu. Noodistuses (vt lisa 4) olen samuti kaks versiooni ühendanud.

Põimiku viimane labajalg on Vändra lähedalt Eidaperest pärit Hans Dreimani (1872-?) kandlel mängitud “Labajalavalts 2”. Hans Dreiman oskas veel lehepilli ja harmoonikat ehk lõõtspilli. Tema repertuaaris oli üle 50 loo, mille ta õppis vanematelt pillimeestelt, kuigi neid läheduses ei leidunudki (Sildoja, 2014). Kuna tegemist on kandlelooga, oli seda huvitav õppida. Võrreldes näiteks viiulil mängitud labajalgadega on kasutatud mänguvõtteid, mis ei ole kõige viiulipärasemad. Labajalapõimik algab c-mollis, esimese laulu ajal vahetan laadi, lähen C-duuri ning pillilooga “Labajalavalts 2” moduleerin D-duuri.

2.2.7. Rõõmul rändab isamaale nüüd

“Tuurid” võtan maha imeilusa lauluga “Rõõmul rändab isamaale nüüd” (vt lisa 7), mida on laulnud Alma Tamm (1901-1998). See laul räägib rändajast, kes tuleb peale pikka rännuteed taas kodumaale tagasi ning otsib oma armsamat, kellega koos kunagi kaunist aega veedeti. Kuna esitaja Alma Tamm veetis suure osa elust Vologdas, Venemaal, siis tuleb sisu tähendus eriti esile. Alma oli pärit Rõuge kihelkonnast ning rändas vanematega 1908. aastal Vologdasse, eesmärgiga saada maad. Riigivõimu tõttu muutus nende elu seal aga keeruliseks: kaduma jäid Alma abikaasa, vend jt. Oma isamaale jõudis laulik tagasi alles 1946. aastal (Lukka-Jegikjan, 2010). Laul sümboliseerib ka minu kavas kojutulekut ning olnu meenutamist.

Leidsin laulu sirvides raamatut “Alma Tamme lood ja laulud. Rõugest pärit Vologda eestlaste laule” (Lukka-Jegikjan, 2010) ning see võlus mind kohe oma kauni meloodia (saksa päritolu) ja igatseva ning südantlõhestava sisuga. Laulu on lauldud ka valsirütmis. Alma Tamme versiooni tegin lõpukava jaoks veidi lühemaks ning korrigeerisin sõnu. Laulan laulu eest ning mulle järgi laulavad ja traditsioonilist mitmehäälsust teevad TÜ VKA pärimusmuusika laulu eriala üliõpilased, kes on nimetatud tabelis 1.

2.2.8. Teisipäeva reilender

Kontserdi lõpetan enda kirjutatud looga “Teisipäeva reilender” (vt lisa 8). Kirjutasin selle Rootsis vahetusaastal olles Stockholmi Kuninglikus Muusikakõrgkoolis väikeses klassiruumis kauni vaatega Stockholmi linnale. See oli kolmapäevane päev, kuid otsustasin pealkirjaks panna siiski “Teisipäeva reilender”. Selle looga saabki sümbolsest visata pilgu eilsesse ning sellesse, mis on olnud varem, vaadates tagasi kooliajale ning rõõmustada kauni kulgemise üle. Huvitav kokkusattumus on, et lõpukontsert sattus samuti teisipäevasele päevale: ma oleksin justkui loo kirjutamisel ning nimepanekul seda ette näinud.

Pala meloodia ja tunnetus on suuresti mõjutatud rootsi pärimusmuusikast. Sellest ma ise alguses üldse aru ei saanud, kuid seda nentisid nii Kelly Veinberg kui ka Celia Roose lugu esimest korda kuuldes. Rootsipärasus kumab välja just tunnetusest ning fraasilõppudest ning juhendaja Celia andis ka soovitusi loo eestipärasemaks muutmiseks. Samas leian, et sellest loost peegeldubki väga hästi see mõnus rootsi keskkond, milles üheksa kuud veetsin ning millest inspiratsiooni ammutasin.

“Teisipäeva reilendrit” esitan bändiga koosseisus Kelly Veinberg, Romet Allingu ja Andres Rass. Märkimist väärib ka loo seadeidee: reilendritunnetus muutub loo vältel hoopis polkatunnetuseks (vt vormitabel lisa 8).

3. KONTSERDI KORRALDUS

Käesolevas peatükis annan ülevaate kontserdi korralduslikust poolest: koosseisust, ettevalmistusest, lava paigutusest ja kontserdi reklaamist.

3.1. Koosseis ja ettevalmistus

Esmalt panin kokku kava ning tegin lauludele ja pillilugudele seaded. Suures osas esitan kava üksi, seega kõige rohkem tegelesin paladega iseseisvalt neid harjutades ning lihvides.

Harjutamisel pöörasin tähelepanu rinnaregistri kasutamisele oma laulus. Samuti vajasin rohkem tähelepanu rootsi instrumentaalpalad, sest need on tehniliselt nõudlikud ning mängin neid teises häälestuses, kui tavaliselt harjunud olen.

Kahes laulus laulavad mulle järgi TÜ VKA pärimusmuusika lauluüliõpilased: Anne-Mai Valk, Greta Liisa Grünberg, Hanna-Reet Ruul, Katriina Loisa, Emma Lotta Kiviberg ja Ulla Lotta Mängli. Ühe pilliloo esitan TÜ VKA vilistlase ja õppejõu Kelly Veinbergiga kahekesi, kes on olnud kaks aastat minu viiuliõpetaja. Viimase ansambli loo esitan bändiga koosseisus Kelly Veinberg, Romet Allingu ja Andres Rass. Romet ja Andres on samuti TÜ VKA pärimusmuusika üliõpilased. Valisin eelmainitud inimesed, sest tundsin, et nendega oleks hea koostööd teha ning meie muusikalised mõtted ühtivad.

Proovidega alustasin jaanuaris, ühisproove oli kokku neli ning Kellyga koos viis. Eelnevalt olin jaganud bändi liikmetele partiide noodistused ning seadeidee. Probleemiks osutus bändiproovi jaoks ühiste aegade leidmine. Seetõttu jäidki vahepeal peaaegu kuuajased pausid ning ühe korra pidime ilma ühe liikmeta proovi tegema. Kuna aga olime proovidega varakult alustanud ning proovid olid olnud ka produktiivsed ja nauditavad, ei osutunud see üldpildis takistuseks: saime kava lõpuloos kokkuvõttes selgeks. Viimane proov on planeeritud veel kontserdipäevale.

Lauljatega saime lauluansambli raames proove teha, kus harjutasime “Neiud lähevad ära” ja “Rõõmul rändab isamaale nüüd” kooslaulu, varieerimist ning mitmehäälsusi. Soovisin need jätta võimalikult traditsioonipäraseks, seega nende laulude seaded kujunevad laulmise käigus.

Kuna soovisin, et tants oleks samuti kontserdi osa, siis tegime tantsijate Getter Laugu ja Astrid Uusiga ka proovi. Olin eelnevalt saatnud neile instrumentaalpalade salvestised, mille ajal nad tantsivad. Proovi eesmärgiks oli arendada minu kui pillimängija ning tantsijate

omavahelist koostööd ja suhtlust. Samuti soovisin olla kindel palade tempodes ning tantsitavuses.

Kuna ma kontserdi jooksul ei maini kõikide laulude ja instrumentaalpalade päritolu ega tausta, koostas in kavalehe (vt lisa 9) keskkonnas *Canva*. Soovisin, et publikul oleks siiski ülevaade esitatavatest paladest ning nende taustast.

3.2. Lava paigutus

Lavaplaanid koostas in programmiga *StagePlot*. Kontserdil on neli erinevat lavaplaani (vt lisa 11):

- mina üks in (1.; 3.; 4.; 6. lugu);
- mina ja koor (2.; 7. lugu);
- mina ja Kelly (5. lugu);
- mina ja bänd (Kelly, Romet, Andres) (8. lugu).

Asetsen ise lava keskpaigas, kuna siis on publikul hea jälgida. Lauljatega moodustame poolringi, et omavahel tekiks loomulik suhtlus. Tantsijad ning lauljad on kogu aeg laval, isegi, kui nad ei esine. Nad on samuti kontserdi osa ning nende lavalolek vähendab etteastete vahel liikumist ja müra.

3.3. Kontserdi reklaam

Diplomikontsert toimub TÜ VKA korraldatud lõpukontsertide festivali “Finale” raames. TÜ VKA poolt tehti ka Finale kontserdisarja üldine üritus “Finale 2024” TÜ VKA kodulehele (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, *s.a.*) ning *Facebooki* lehele (Finale 2024, 2024).

Esmalt teavitas in oma tuttavaid suusõnaliselt kontserdiaja ning -paiga osas. Peamine reklaam toimus läbi *Facebooki*. Tegin *Facebooki* ürituse nimega “Hanna Miina Kivisäki diplomikontsert “Kauni kulg””, kuhu kutsusin oma *Facebooki* sõpru, et ka suuremal hulgal inimestest oleks teave olemas (Hanna Miina diplomikontsert “Kauni kulg”, 2024).

Kontserdi pilt (vt lisa 10) on tehtud minu õe Marie Kristiin Kivisäki aias 2023. aasta suvel võrkkiiige peal ning autoriks on mu tädi Marjaana Nummert. Pilt peegeldab kodust õhkkonda.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärk oli kirjeldada enda muusikalist tausta, teha kokkuvõtte õpinguaastatest TÜ VKA pärimusmuusika erialal ning anda ülevaade 21. mail 2024. a kell 20.00 Viljandi Pärimusmuusika Aida suures saalis toimuva diplomikontserdi “Kauni kulg” kontseptsioonist, kavast ja tööprotsessist.

Lõputöö koosneb kolmest osast, millest esimeses kirjeldan oma muusikalist teekonda nii enne Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiasse astumist kui seal õppides. Teises peatükis selgitan diplomikontserdi kontseptsiooni ning tutvustan repertuaari. Töö kolmandas osas keskendun kontserdi korralduslikule poolele.

Kontserdi pealkiri “Kauni kulg” on ajendatud kulgemisest, rändamisest, kojujõudmisest, tänust ja väikestest asjadest rõõmu tundmisest. Kontsert peegeldab minu kooliaja kulgemist, ka kodust rändamist ehk Rootsis vahetusaastal käimist ning koju tagasi jõudmist.

Kontserdil kõlavad eriilmelised laulud ja instrumentaalpalad nii eesti, rootsi kui norra pärimusmuusikast ja pärimusmuusikast inspireeritud omalooming. Suure osa kavas olevatest lugudest esitan soolona. Laulan ja mängin viiulit ning ühendan neid kahte. Minuga teevad kontserdil kaasa TÜ VKA pärimusmuusika üliõpilased ning üks õppejõud.

KASUTATUD ALLIKAD

- Almlöf, K. (1996). *Lejsmelåtar*. [Album]. GIGA Folkmusik HB.
- Andersson, N. (2002). *Svenska låtar Dalarna Tredje häftet*. Parajett.
- Brøndbo Plassen, S. (2021). *Hjemve - Slåttetralling fra Follidal*. [Album]. Grappa Musikkforlag AS.
- Finale 2024 (2024). *Ürituse avaleht* [Facebooki üritus]. Facebook. Välja otsitud 11. mai 2024. <https://www.facebook.com/events/s/finale-2024/787226510172820/>
- Hanna Miina Kivisäki diplomikontsert "Kauni kulg" (2024). *Ürituse avaleht* [Facebooki üritus]. Facebook. Välja otsitud 11. mai 2024. <https://www.facebook.com/events/1166523291183641>
- Kivisäk, H. (2024). *Eesti rahvapäraste laulvate viiuldajate saatepartii analüüs viie arhiivisalvestise näitel*. [Seminaritöö. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia].
- Kraja. (2005). *Vackert väder*. [Album]. Drone.
- Lukka-Jegikjan, E. (2010). *Alma Tamme lood ja laulud. Rõugest pärit Vologda eestlaste laule*. Recado Meedia.
- Oras, J. & Sarv, K. (2016). Anna Lindvere. *Eesti rahvamuusika antoloogia. Veebiväljaanne*. Folklore. Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastus. <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/rahvamuusika/ee/Esitaja-Anna-Lindvere>
- Sildoja, K. (2005). *Põhja-Pärnumaa viiuldajad ja nende mängumaneer 20. sajandi esimesel poolel*. Rahvamuusika. https://www.rahvamuusika.ee/vana/sildoja_uurimus/index.htm
- Sildoja, K. (2014). *Äratusmäng uinuvale rahvamuusikale. August Pulsti mälestusi*. Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum.
- Sæta, O. (1997). Slåtter for vanlig fele Hedmark: halling, pols-/springartyper, marsh. *Norsk folkemusikk, serie II, bind IV*. Universitetsforl.
- Tamm, A. (2010). *Alma Tamme laulud: Rõugest pärit Vologda eestlaste laule II plaat*. [Album]. Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu.
- Tampere, H. (1956). *Eesti rahvalaule viisidega I. Töölaulud*. Eesti Riiklik Kirjastus.
- Tampere, H. (1958). *Eesti rahvalaule viisidega III. Vanemad laulumängud, hälli- ja lastelaulud, loodushäälendid ja lauldavate dialoogidega muinasjutud*. Eesti Riiklik Kirjastus.
- Tampere, H. (1960). *Eesti rahvalaule viisidega II. Kalendriliste ja perekondlike pühade laulud*. Eesti Riiklik Kirjastus.

Tampere, H. (1964). *Eesti rahvalaule viisidega IV. Jutustavad laulud*. Kirjastus Eesti Raamat.

Tampere, H. (1965). *Eesti rahvalaule viisidega V. Lüürilised laulud*. Valgus Kirjastus.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia (s.a.). *Finale 2024*. <https://viljandi.ut.ee/et/finale>

KASUTATUD ARHIIVIALLIKAD

ERA, Pl. 4 B2 < Tori khk., Tori v. - August Pulst < Mart Männimets, 64 a.; Mihkel Toom, 63 a. (12.05.1936).

ERA, Pl. 95 A2 < Kodavere khk., Ranna v., Sääritsa k. - August Pulst < Anna Lindvere, 60 a. (12.12.1938).

ERA, Pl 97 A4 < Vändra khk, Lelle v, Eidapere k – Herbert Tampere, August Pulst Riigi Ringhäälingus < Hans Dreiman, 65 a. (1938).

RKM, Mgn I 4 i [71] < Muhu, Suuremõisa k. - I. Rüütel, O. Kõiva, K. Salve ja O. Kiis < Villem Saarik, Laheküla; Bärni Tuulik, August Vokk, Mihkel Alt, Vassili Väli, Vassili Oidekivi (1974).

RKM, Mgn. II 133 g < Mustjala khk, Aleviku k - Herbert Tampere < Aadu Vaher, 69 a. (11.07.1958).

RKM II 24, 249/59 (6) < Muhu khk, Muhu v, Nõmmküla - H. Tampere < Kadri Suu, snd. 1869. a. ja Elvi Suu, snd. 1922 (1942) (Tampere, 1965).

LISAD

Lisa 1. “Ma südamest ja meelest” noodistus

Ma südamest ja meelest

Rahvakoraal

ERA Pl 95 A2 < Kodavere khk., Ranna v., Sääritsa k. - August Pulst
< Anna Lindvere, 60 a. (12.12.1938). Noodistanud Hanna Miina Kivisäk (2024).
Sõnad: kiriku lauluraamat

Ma sü- da- me- st ja mee- lest nü- üd va- ra- hom- mi- kul. Sind

5 tä- nan- kõi- gest väe- st ja ku- ni e- lu mul. Oh

9 Ju- mal tae- va sees, Sul tä- nu, kii- tus ol- gu. Kõik

13 Si- nu auks tul- gu Su poe- gas Jee- su- ses.

2. Su armu olen maitsnud
ma täna öösel tõest.
Sest Sina oled kaitsnud
mind mitme kahju eest.
Sind mina palun veel,
mul patud andeks anna.
Ja ära viha kannan
mu vaese eksja peal.

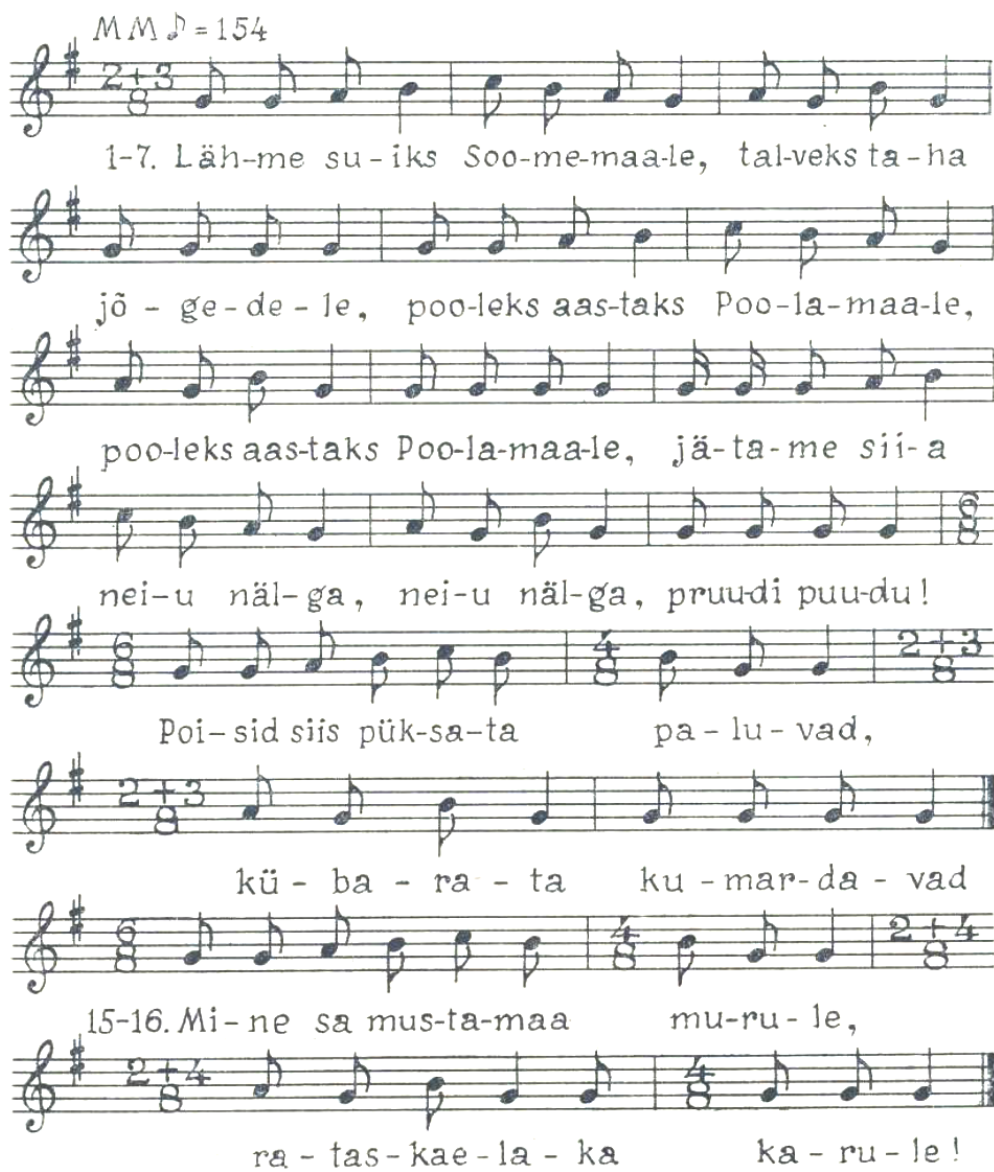
3. Oh armust täna hoi
mind kurja vaimu eest,
et tema süüd ei leia
mu sõnast ega tööst!
Mind päästa patu väest
ja hoi häbi, vaeva,
vee, tule, tõve, varga
ja kurja surma eest!

Lisa 2. "Neiud lähevad ära" noodistus

63. NEIUD LÄHEVAD ÄRA.

Muhu.

M M ♩ = 154

1-7. Läh-me su-iks Soo-me-maa-le, tal-veksta-ha
 jõe-ge-de-le, poo-leks aast-taks Poo-la-maa-le,
 poo-leks aast-taks Poo-la-maa-le, jä-ta-me sii-a
 nei-u näl-ga, nei-u näl-ga, pruudi puu-du!
 Poi-sid siis pük-sa-ta pa-lu-vad,
 kü-ba-ra-ta ku-mar-da-vad
 15-16. Mi-ne sa mus-ta-maa mu-ru-le,
 ra-tas-kae-la-ka ka-ru-le!

19-20. Kä - si - le ta ki - sub mu - da - se,
ar - gi - ta a - gad ah - ju a - jab.

- Lähme suiks Soomemaale,
talveks taha jõgedele,
pooleks aastaks Poolamaale,
jätame siia neiunälga,
5. neiunälga, pruudipuudul
Poisid /siis/ püksata paluvad,
kübarata kumardavad:
«Tulge tagasi, neiud noored,
neiud noored, teisedpooled!
10. Mool o siidi silmarätik
ja o niidi ninarätik,
kuldakarva kaelarätik.»
«Ei ma siiski sind ei taha,
sind ei taha, sool ei tule —
15. mine sa mustamaa mürule,
rataskaelaka karule!
Sinu isa pitkaända,
sinu ema raudarakki —
20. käsile ta kisub mudase,
argita agad ahju ajab.»

Laulnud Kadri Suu, snd. 1869. a., ja Elvi Suu, 1922. a., Muhu kihelkonnas, Muhu vallas, Nõmmkülas 1942. a. Üles kirjutanud H. Tampere (RKM II 24, 249/50 (6)).

Lisa 3. “Polskad Strömbergi järgi (nr. 12 + nr. 2)” noodistused ja vorm

792 a. POLSKA

789 a. POLSKA

2dra gången en octav högre

Kogumikust “Svenska låtar Dalarna Tredje häftet” (Andersson, 2002).

VORM

Polska nr. 12 (noodistuses 792 a)

Eelmäng: 4x 1. takt

AABB

AABB

Vaheosa: 4x “polska nr 122 1. takt; 4x “Polska nr. 2” 1. takt

Polska nr. 2 (noodistuses 789 a)

AABB

AABB

Lõpuosa: 4x “Polska nr. 2” 1. takt

119

Springar

Melvin Trondsgård, Folldal

MM ♩ = 132

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'MM ♩ = 132'. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several slurs and accents throughout. A trill is marked with '(tr)'. The score includes first and second endings, indicated by '1.' and '2.'. The piece ends with a 'Fine' marking and a 'Dal' symbol.

Kogumikust “Norsk folkemusikk, serie II, bind IV” (Sæta, 1997).

VORM

1. salm

Springar AA

2. salm

Springar AABB

3. salm: kordab B-osa

Springar BB

Lisa 5. "Polka" noodistus ja vorm

1. Lm A
2. Lm A

1. Lm B
2. Lm B

1. Lm C
2. Lm C

□ lahtiste pillikeelte kaasamine meloodiale □ lahtiste pillikeelte abil võetud 3- ja 4-häälsed kooskõlad □ tersivõte ○ kvindivõte ▽ seksitivõte ○ oktavivõte

Noodistanud Krista Sildoja.

VORM

Hanna Miina 1. hääl (Mihkel Toomi osa);
Kelly 2. hääl (Mart Jantsoni osa), akordisaade

AA Hanna Miina üksi
BB lisandub Kelly 2. hääl
C –II–

AA
B pausidega
B korduses meloodiavariatsioon
C

AA Kelly akordisaade
BB
C

AA Kelly 2. hääl
C kordab 1. takti
C alguses meloodiavariatsioon (kaheksandiknoodid), lõpetame üles

Lisa 6. “Labajalad” noodistused ja vorm

Miina labajalg

Hanna Miina Kivisäk

A

Oh si- na ja oh mi- na ja oh kä- si, kä- si, tu- le sii- a sa,

B

5 kolm ööd ja kolm päe- va, i- ga öö sind o- ma u- nes näen ma.

Milleks nutta, kui saab naerda?

Tuleb ikka õkva kaeda.

::: Küll on elu, küll on pidu,
mul on palju värsiridu. :::

Kingad jalga, seelik selga,
vöö peale ja nägu ette!

::: Lakk-kingadi, kirivöösadi -
nõnda neiud tantsma läevad! :::

Tantsi minuga, tantsin sinuga,
oh-oh-oh, keerutamegi!

::: Labajalgadi, valss-sammudi,
suss-sahkadi, nobejalgadi! :::

Labajalavalts/Nüüd algavad nuodiluod

Viis ja viiulipartii: RKM, Mgn. 133 II g < Mustjala khk, Aleviku k - Herbert Tampere
 < Aadu Vaher, 69 a. (11.07.1958). Noodistanud Hanna Miina Kivisäk (2024).
 Sõnad: RKM, Mgn I 4 [71] < Muhu, Suuremõisa k. - I. Rüütel,
 O. Kõiva, K. Salve ja O. Kiis < Villem Saarik, Laheküla; Bärni Tuulik,
 August Vokk, Mihkel Alt, Vassili Väli, Vassili Oidekivi (1974).

A1

Hääl

Nüüd al- ga- vad nuo- di luod, nuo- di- luod, nuo- di- luod.

Viiul

5

Hääl

Nüüd al- ga- vad nuo- di- luod, nuo- di- luod jaa.

VI.

B1

9

Hääl

Eit, tu- le- ko- jo, eit, tu- le ko- jo, taat ta- habsind- e kais- su võt- ta.

VI.

13

Hääl

Eit, tu- le- ko- jo, eit, tu- le ko- jo, taat ta- habsind- e kais- su võt- ta.

VI.

B2

17

Hääl

Ke- nas- te ja ker- ges- te, ne- li- viis kor- da jär- ges- te.

VI.

21

Hää! Ke- nas- te ja ker- ges- te, ne- li viis kor- da jär- ges- te.

VI.

A2 (vahemäng)

25

Hää!

VI.

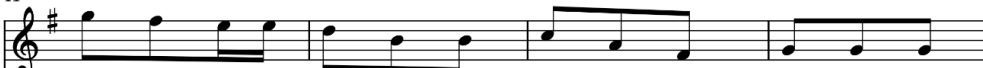
B3 (vahemäng)

33

Hää!

VI.

41 **A3**

Hää! Nüid al- ga- vad nuo- di- luod, nuo- di- luod, nuo- di- luod.

VI.

45

Hää! Nüid al- ga- vad nuo- di- luod, nuo- di- luod jaa.

VI.

49 **B4**

Hääl

Lii-va Lii-su ku-bu, va-na kup-ja su-gu, kas see põ-le mit-te ke-na tan-si-lu-gu?

VI.

53

Hääl

Tan-si nii kui i-hu an-nab, i-hu an-ab ja ke-ha kan-nab.

VI.

57 **B5**

Hääl

Põl-ved luo-ku ja sel-jad kuo-ku ja iest ie-ma-le, ta-gant kuo-ma-le.

VI.

61

Hääl

Kesk-ko-hast läh-me kau-nis kau-ge-le, parts põ-ran-da-le ma-ha ja

VI.

65

Hääl

ai- ai- ai ta-ha.

VI.

www.folk.ee/noodikogu

Labajalavalts 2

Hans Dreiman
(kannel)
Vändra

ERA, Pl 97 A4 < Vändra khk, Lelle v, Eidapere k – Herbert Tampere, August Pulst Riigi Ringhäälingus 1938. a < Hans Dreiman, 65 a. Noodistanud Cätlin Mägi (2014).

VORM

“Miina labajalg” c-moll/C-duur

Eelmäng: vabas tempos salmi meloodia, variatsioonidega

1. salm, harmoonia: |G/B |Cm |Cm |G/B ||:G |Cm |G/B |Cm :||

2. salm, harmoonia: |G |Cm/G |Cm/G |G ||:G |Cm/G |G |Cm/G :||

Vahemäng: 1x salmi meloodia

3. salm, harmoonia: |G |Cm/G |Cm/G |G |G |Cm/G |G |Cm/G |G |Cm/G |G |C/G |

Läheb C-duuri; *arpeggio*-saade

4. salm, harmoonia: |G |C/G |C/G |G ||:G |C/G |G |C/G :||

“Nüüd algavad nuodiluod” Aadu Vaheri “Labajalavaltsi” meloodiaga

1. salm, viiulil mängin meloodiat kaasa

Vahemäng: “Labajalavalts” AABB

2. salm, viiulil mängin meloodiat kaasa

Hans Dreimani “Labajalavalts 2” D-duur 2x

Lisa 7. “Rõõmul rändab isamaale nüüd” noodistus ja sõnad

Rõõmul rändab isamaale nüüd CD II 2

1. Rõõ-mul rän- dab i - sa-maa-le nüüd rän-da - ja, kes käi-nud kau-gel teel. Mee-les
mõl - gub tal üks - ai - nu - ke, kes nii ü - li - ar-mas te - ma - le.

2. A - ga ko - du kü - la - tä na - val, te - ma i - sa - ma - ja li - gi - dal, kus ka
roo - sid õits - vad ai - a sees, seis - ma jääb seal vä - sind rän - da - ja, kus ka
roo - sid õits - vad ai - a sees, seis - ma jääb seal vä - sind rän - da - ja.

3. Sääl nüüd roo - si - ai - as sei - sab ta, ku - na möö - da lä - heb rän - da - ja. Rän - da -
ja, kes kord te - ma rin - na na'al õn - nes u - nis - ta - nud ar - mu - maal. Rän - da -
ja, kes kord ta rin - na na'al õn - nes u - nis - ta - nud ar - mu - maal.

Noodistanud Koidu Ahk.

Rõõmul rändab isamaale nüüd
rändaja, kes käinud kaugel teel.
∴ Meeles mõlgub tal üks ainuke,
kes nii üliarmas temale. ∴

Aga kodu külatänaval,
tema isamaja ligidal,
∴ kus ka roosid õitsvad aia sees,
seisma jääb seal väsind rändaja. ∴

Ränd'ja palub: “Majaemake,
murdke mul üks roos siit aiasta!
∴ Olen kaugelt kallilt kodumaalt,
see ehk troostiks minu kurba meelt.” ∴

Majaemand roosi murrab ta,
katab paled kinni kätega.
∴ Andis õied, ohkas südamest,
nuttis kadund armukevadet. ∴

“Majaemand, mida nutad sa?
Kas on kahju õisi kinkida?
∴ Sinu pärast olen kaugelt tulnd,
sinu arm, see oli minu hüüd.” ∴

“Arm, mis osaks sellel armsal a'al,
millal naersin sinu rinna na'al.
∴ Ja nüüd jumalaga jättes läen,
igavesti sulle truuiks jään.” ∴

Lisa 8. "Teisipäeva reilender" noodistus ja vormitabel

Teisipäeva reilender

Hanna Miina Kivisäk

The musical score is written in a single system with five staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score is divided into sections A and B.

- Measure 1:** Section A begins with a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4.
- Measure 2:** Section A continues with a quarter note C5, a quarter note B4, and a quarter note A4.
- Measure 3:** Section A continues with a quarter note G4, a quarter note F#4, and a quarter note E4.
- Measure 4:** Section A ends with a quarter note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3.
- Measure 5:** A first ending (1.) with a triplet of eighth notes G4, A4, B4, followed by a quarter note C5, a quarter note B4, and a quarter note A4.
- Measure 6:** Section B begins with a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4.
- Measure 7:** Section B continues with a quarter note C5, a quarter note B4, and a quarter note A4.
- Measure 8:** Section B continues with a quarter note G4, a quarter note F#4, and a quarter note E4.
- Measure 9:** Section B continues with a quarter note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3.
- Measure 10:** Section B ends with a quarter note G4, a quarter note F#4, and a quarter note E4.

Osa	Hanna Miina (viul 1)	Kelly (viul 2)	Romet (akordion, <i>stomp box</i>)	Andres (kitarr)	Harmoonia	Seadelement
AAAA	Meloodia	-	A3-st alates: voolav, pikkade nootidega saade	Lihtne meloodiat toetav saade koos 2. häälega	:G G/B C G C G D : D G	Voolav, sissejuhatav
BBBB	Meloodia	Meloodia	Voolav, pikkade nootidega saade	Bassi liikumine meloodiaga koos + 2. häääl	:G G/B C G D : G D G	Voolav, kasvab
AAAA	Meloodia	2. häääl	Reilendri rütmika + meloodia variatsioonidega	Reilenderi rütmika + liikuv bass	:G G/B C G C G D : D G	Reilendri- tunnetus
BBBB	Meloodia, variatsiooni- dega	2. häääl	Reilendri rütmika + meloodia variatsioonidega, lõpeb F-i	Rütmiline saade, hõredam mel. poolest, lõpeb F-i pingestavalt - polkasse	:G G/B C G D : G D F	Lõpeb F-i, hoiame 4 lööki pikemalt
Bridge 1. ring	Motiivi 1. häääl	-	-	Pikk akord + flažoletid	-	Vaikne
Bridge 2. ring	Motiivi 1. häääl	Motiivi 2. häääl	Seotud akordid	Pikad akordid löögi peale	:G Am Bm Am :	Kasvab
Bridge 3. ring	Motiiv kõrgemalt	Motiivi 1. häääl	A-osa motiivi kordamine, lõpus polkalik saade + meloodia variatsioonidega, <i>stomp box</i>	Lõpus annab polka- tunnetust	:G Am Bm Am : meloodiakäik	Kasvab veel, lõpus meloodia- käik koos
AA	Meloodia polkalikult, variatsioonid	2. häääl polkalikult	Polkalik saade + meloodia variatsioonidega, <i>stomp box</i> igal neljandikul	Rütmiline, energiline ja täidlane saade	:G G/B C G/B C G/B Am D : D	Polka- tunnetus
AA	Meloodia polkalikult, variatsioonid	2. häääl polkalikult	Polkalik saade + meloodia variatsioonidega, <i>stomp box</i> igal löögil	Rütmiline, energiline ja täidlane saade	G G/B C G/B C A9/C# Am D D B/D# Em G/B C G Am D Eb	Polkalik, lõpus hoiame 2 lisalööki Es-duuri akordi noote
BBBB	Meloodia polkalikult, variatsioonid	2. häääl polkalikult	Polkalik saade, kasvatav ja pingestav, <i>stomp box</i> igal löögil	Rütmiline, energiline ja täidlane saade	G Am Bm Am G C Am D D D D D D C Bm Am D G	Polkalik, rõõmus õhkkond

Lisa 9. Kontserdi kavaleht

Hanna Miina Kivisäki diplomikontsert

Kauni kulg

Ma südamest ja meelest (Anna Lindvere, Kodavere khk)

Neiud lähevad ära (Kadri & Elvi Suu, Muhu khk)

Polskad Herman Strömbergi järgi, nr 12 + nr 2 (Rootsi trad, Herman Strömberg, Västerdalarna, õpitud Kalle Almlöfi järgi)

Giftasvisan (Rootsi trad, Småland, 2.-3. salmi sõnad Ulrika Boden) +
Springar etter Melvin Trondsgård (Norra trad, Melvin Trondsgård, Follidal, õpitud Synnøve Brøndbo Plasseni järgi)

Polka (Mihkel Toom & Mart Männimets, Tori khk)

Labajalapõimik:

Miina labajalg (Hanna Miina Kivisäk, 2021)

Nüüd algavad nuodiluod (Villem Saarik, Bärni Tuulik, August Vokk, Mihkel Alt, Vassili Väli, Vassili Oidekivi jt, Muhu khk)

Labajalavalts (Aadu Vaher, Mustjala khk)

Labajalavalts 2 (Hans Dreiman, Vändra khk)

Rõõmul rändab isamaale nüüd (Alma Tamm, Rõuge khk)

Teisipäeva reilender (Hanna Miina Kivisäk, 2023)

Kaasa tegevad muusikud: Kelly Veinberg, Romet Allingu, Andres Rass,
Anne-Mai Valk, Hanna-Reet Ruul, Ulla Lotta Mängli, Emma Lotta
Kiviberg, Laura Katriina Loisa
Tantsijad: Getter Lauk, Astrid Uus

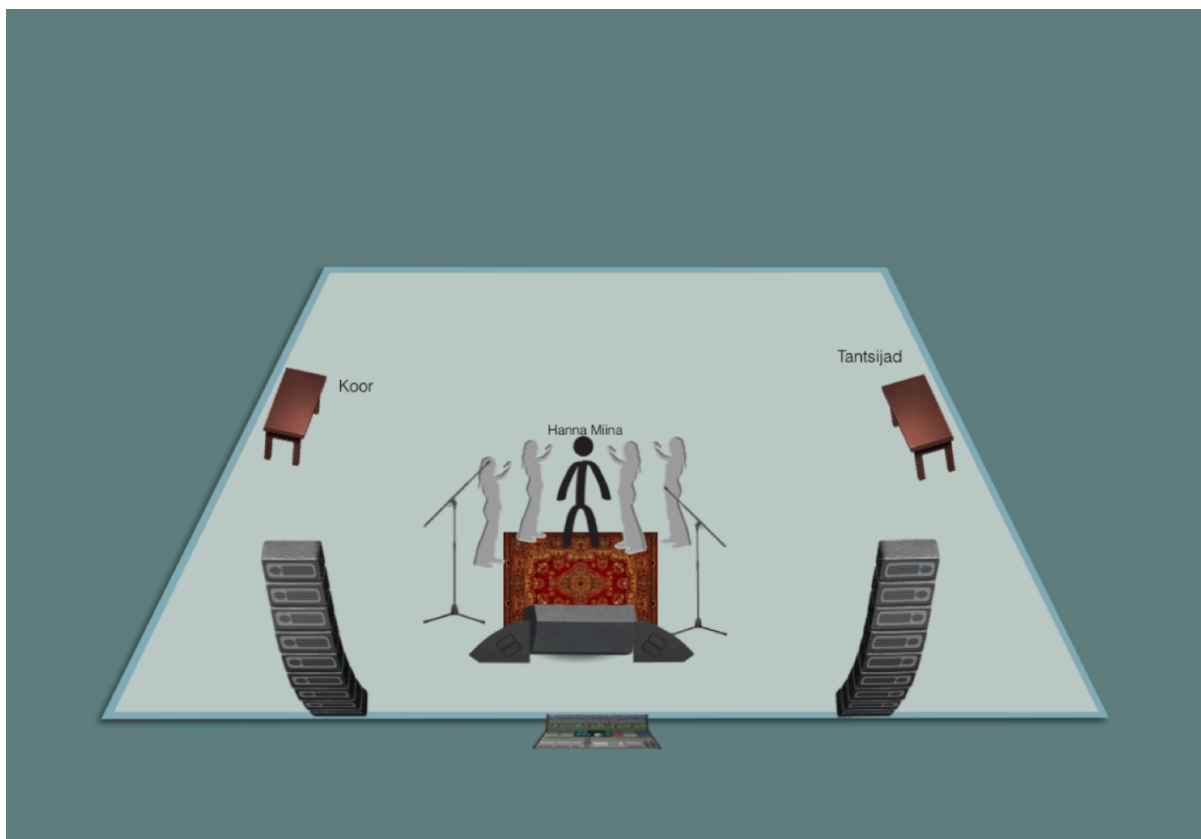
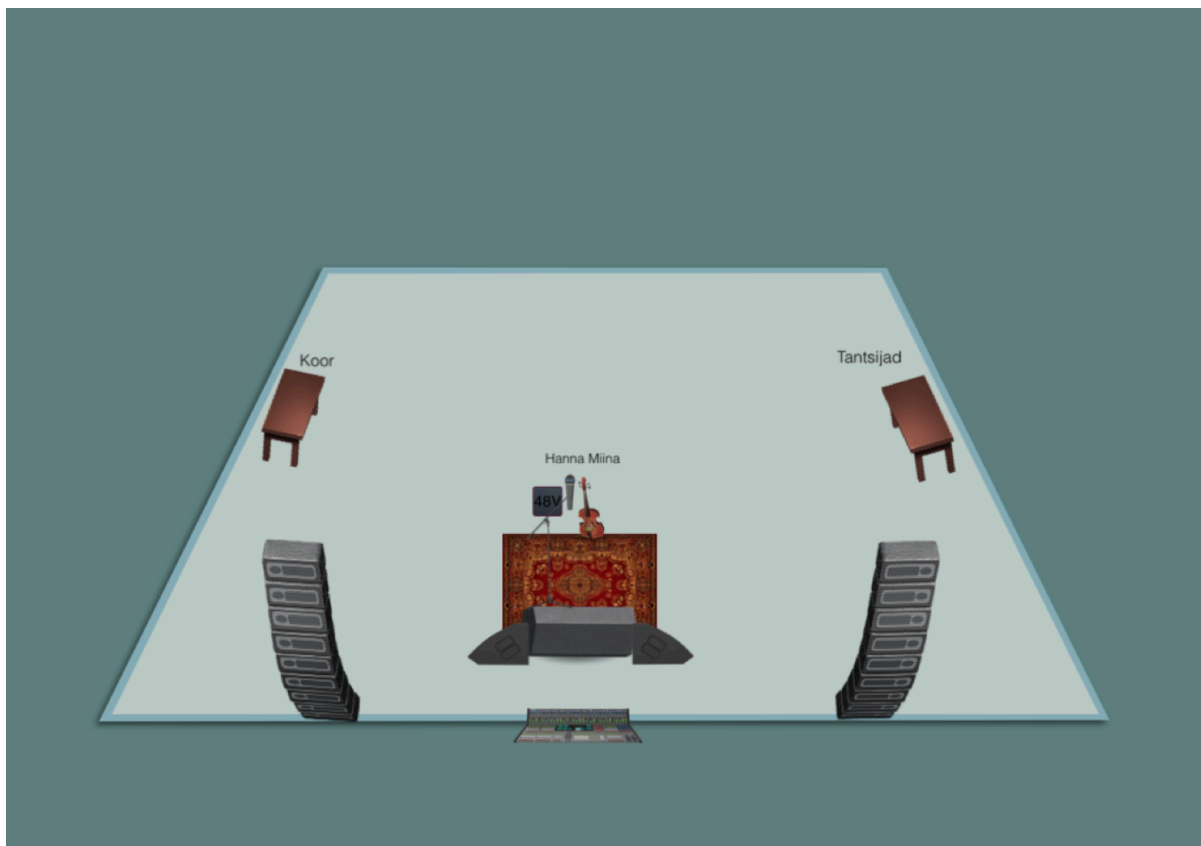
21. mai 2024

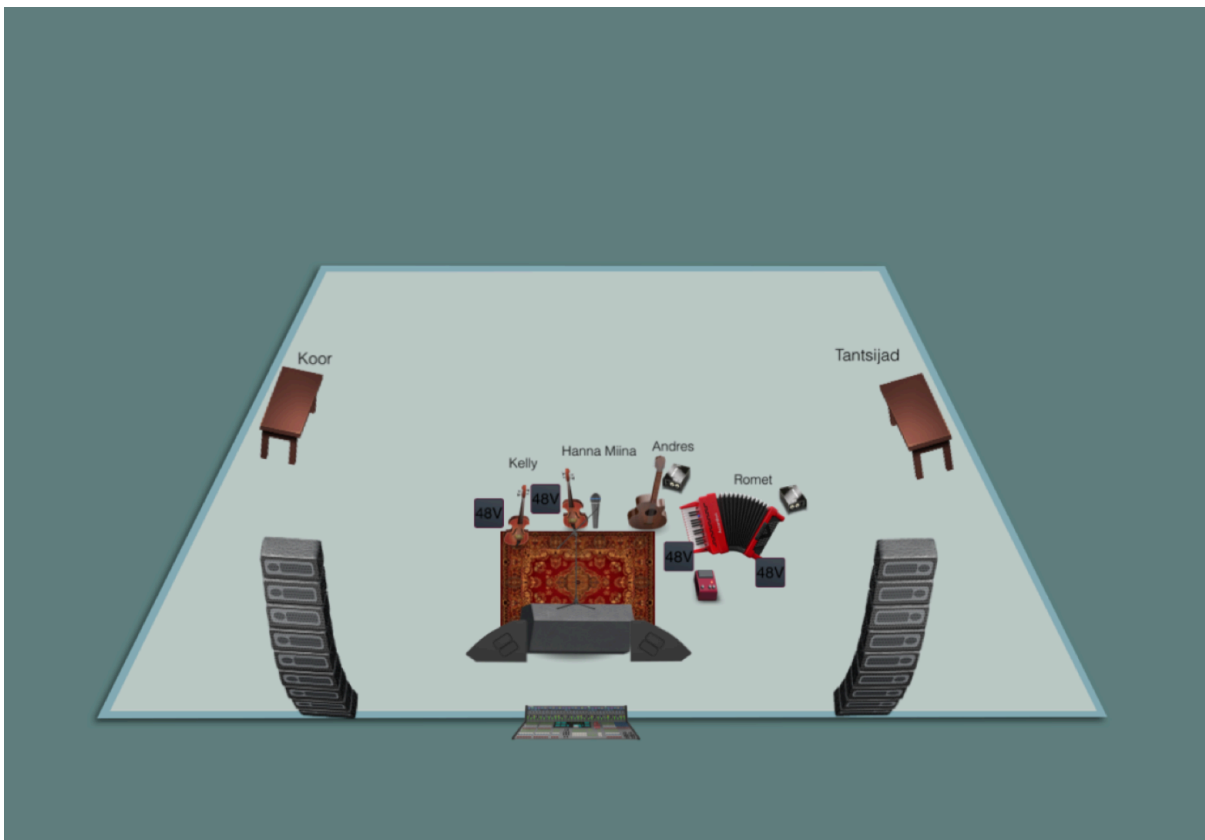
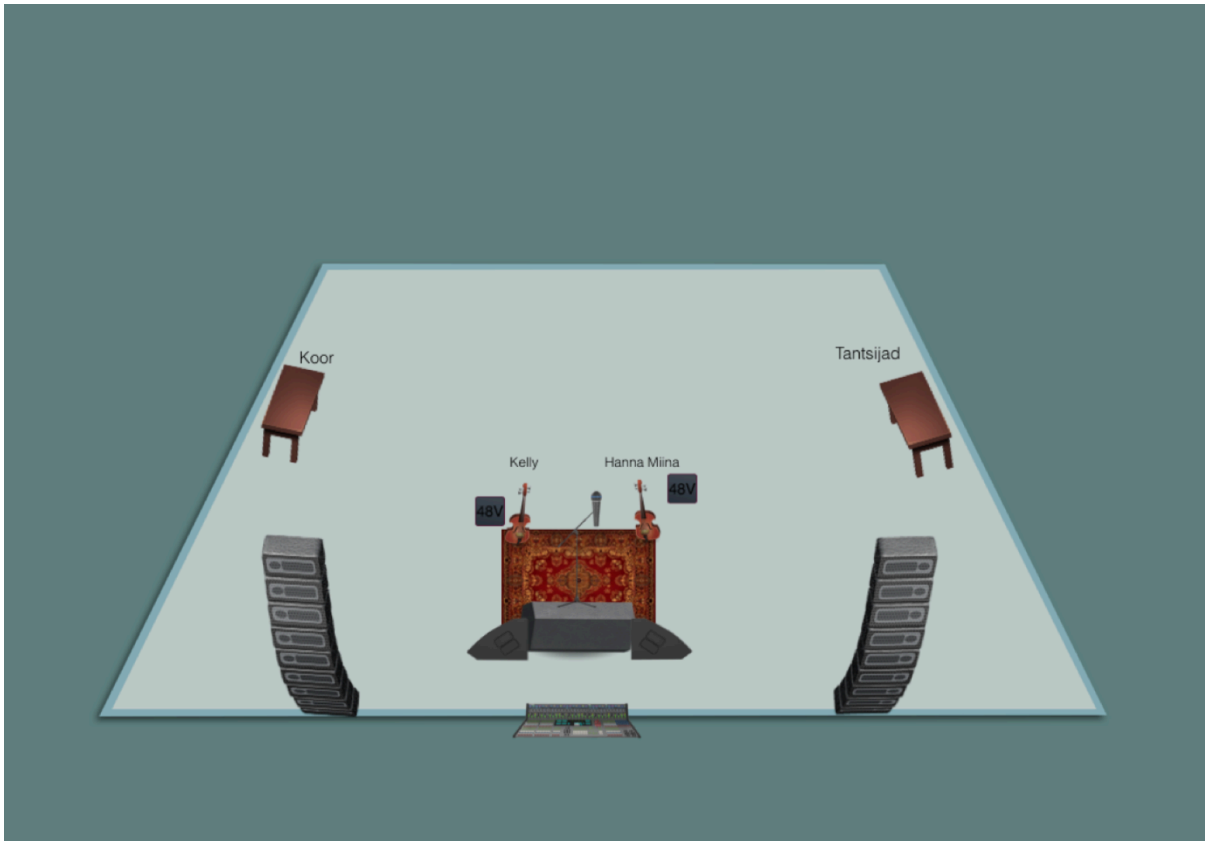
Viljandi Pärimusmuusika Ait

Lisa 10. Kontserdi pilt

Lisa 11. Lavaplaanid

LIHTLITSENTS LÕPUTÖÖ

REPRODUTSEERIMISEKS JA ÜLDSUSELE

KÄTTESAADAVAKS TEGEMISEKS

Mina, Hanna Miina Kivisäk,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Kauni kulg”, mille juhendaja on Celia Roose, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Hanna Miina Kivisäk

14.05.2024